HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וסימניך מת נולד ויבם (א) אלא לרבי הני כללי לית ליה רב אדא קרחינא קמיה דרב כהנא אמר משמיה דרבא לעולם אית ליה לרבי הני כללי והכי קא"ל אמו אנוסת אביו בחדא משכחת לה בתרתי לא קמשכחת לה אי יעקב ב' אחיות אנס אחותה שהיא יבמתה משכחת לה האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת (ב) ואי ב' נכריות אנס האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אחותה שהיא יבמתה לא משכחת לה רב אשי אמר לעולם לית ליה לרבי הני כללי ובפלוגתא קמיירי ומאי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו דקאמר ליה ה"ק ליה מ"ט לא דייקת מתני' דמתני' ר' יהודה היא [דאסר באנוסת אביו] דקתני [א]שש עריות חמורות מאלו מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות אמו ואשת אביו ואחות אביו מאי אמו אילימא נשואת אביו היינו אשת אביו אלא לאו אנוסת אביו וקתני מפני שהן נשואות לאחרים לאחרים אין לאחין לא מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא ר' יהודה דאסר באנוסת אביו משום הכי לא תני ליה א"ל רבינא לרב אשי לר' יהודה נמי משכחת לה [ב]דאי עבר ונסיב [ג]דאי לא קתני א"ל רב אשי לרב כהנא בלא דאי נמי משכחת לה יעקב אנס כלתו והוליד ממנה בן ומת [ראובן] בלא בנים ונפלה לה קמי ברה ומיגו דאיהי אסירה צרתה נמי אסירה א"ל א] באחותה דהתירא קמיירי באחותה דאיסורא לא קמיירי ואף על פי כן [ד]בדקה לוי במתני' דתני לוי אמו פעמים פוטרת צרתה ופעמים אינה פוטרת צרתה כיצד היתה אמו נשואת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת זו היא אמו שאין פוטרת צרתה

היתה

וסימניך מת נולד ויבם כו'. כדפי' אלמא מדתני רבי חייא בכולן אני קורא בהן ואפילו באשת אחיו שלא היה בעולם אלמא תנא דמתני' תני פלוגתא דהא רבי חייא אמתני' קאי: **לרבי לית ליה הני כללי.** דר' חייא הלכך לא מוקמי מתני' בפלוגתא אלא בנולד ולבסוף ייבם לדברי הכל: **אמו אנוסת אביו בחדא משכחת לה.** להכי לא נקט לה במתני' שאי אתה קורא בה האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה מתייבמת שיהו ב' אחיות נופלות להתייבם ותהא זו אסורה לזה משום אמו וכן זו על זה ומותרת לשני אלא חדא משכחת לה או האסורה לזה מותרת לזה או אחותה כשהיא יבמתה: **אי יעקב שתי אחיות אנס.** וילדה לו האחת לוי והאחת יהודה ונשא ראובן אנוסת אביו אמו של לוי ושמעון נשא אנוסת אביו אמו של יהודה: **אחותה כשהיא יבמתה.** נופלת לייבום לפני לוי ויהודה בניה משכחת לה: **האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת לה.** לפי ששתיהן אסורות על שניהם אמו של לוי אסורה לו משום אמו ואחותה משום אחות האם וכן ליהודה ושתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום: **ואי שתי נכריות אנס.** וילדו לו ב' בנים ונשאום ב' בנים מאשה אחרת ונפלו לפני בניהם האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אבל לאו אחיות נינהו ועיקר מילתיה דרבי חייא משום ייבום שתי אחיות נקט: ה"ג **רב אשי אמר לעולם לית ליה לר' הני כללי ובפלוגתא קא מיירי.** כלומר לא תימא דהא דלא תני אמו אנוסת אביו משום דלא משכחת [בה] הני כללי דלרבי ל"ל הני כללי ולא תימא להכי שבקיה דלא מיירי בפלוגתא דבפלוגתא ודאי קמיירי ומאי אין לו מוח דקאמר ליה(ה) ה"ק ליה כו': **דאסר באנוסת אביו.** ולא משכחת לה שתפול אם לפני בנה לייבום מאחיו ומאביו(ו): **דאי עבר ונסיב.** את אנוסת אביו ונפלה לייבום לפני בנה וליתני: **בלא דאי נמי משכחת.** שלא עבר זה המת בנישואיה: **אנס כלתו.** ועבר על דת: **ואע"פ.** דמהדר ליה רבי ללוי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו: **בדקה לוי במתני'.** הגיהה והוסיפה לאמו אנוסת אביו במשנתו: **היתה אמו נשואת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת.** לא תפסי קדושין בה שהרי אשת אב בכרת ואמרינן לקמן [כ:] אין קדושין תופסין בחייבי כריתות דברי הכל הלכך כשמת רשע זה לא נפלה זו לייבום לפני בנה דלאו אשת אח הואי ואינה פוטרת צרתה:

היתה

לעולם לית ליה לרבי הני כללי ובפלוגתא קמיירי. וא"ת ליתני אשת איש שפוטרת צרתה כגון דאמר לה ה"ז גיטך ע"מ שלא תנשאי לפלוני דפליגי בהמגרש (גיטין דף פג.) ר"א ורבנן דלר"א הוי גט ואסורה לפלוני ואם נשאת לאחיו ומת פוטרת צרתה ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לרבי אליעזר מדרבנן עד שימות המגרש או הפלוני דחיישינן שמא תנשא לו לאחר שתתאלמן או תתגרש מזה ונמצאו בניה ממזרים כדחיישינן בהמגרש (שם דף פד.) ע"מ שלא תבעלי לפלוני שמא תבעל לו אחר שתתאלמן או אחר שתתגרש ובעודה תחתיו ליכא למיחש יותר מאבא ואביך מ"מ לוי דקתני נמי דאי כדאמרינן לקמן קשה דליתני נמי להך ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה ניחא דלא דמי הך לאחות אשה דע"מ שלא תנשאי שריא ליה בזנות וע"מ שלא תבעלי יכולה היא להתקדש לו ולא דמיא לאחות אשה ובע"מ שלא תנשאי ולא תבעלי נמי אי חשיב שיור כמו בחוץ מפלוני א"כ שריא ליה כי נשאת לאחיו קודם ואפי' אי לא חשיב שיור מ"מ לא דמי לאחות אשה דהתם בשעת נפילה הוי אחות אשתו אבל הכא בשעת נפילה אינה אשת איש עד שתבעל לו ואפי' תחשבנה אשת איש כיון שמטעם אשת איש אסורה ליבעל לו מ"מ לא דמי כיון שאם תבעל ליבם שנאסרה עליו הויא אשת איש ולא היתה אשת אחיו מעולם הלכך לא פטרה צרתה ומיהו למאן דנפקא ליה מולקחה כל היכא דאיכא תרי ליקוחין קשה וי"ל אע"ג דלוי תני דאי ובפלוגתא קמיירי לא קמיירי אלא בפלוגתא דס"ל לתנא דמתני' כוותיה תדע דלא תני לוי חייבי לאוין אע"ג דלר"ע לאו בני חליצה וייבום נינהו ומאן דמוסיף לעיל אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה כר"ש אע"ג דשמא תנא דמתני' לא סבר לה כר"ש היינו משום דבכולן אני קורא בהן משמע ליה דקאי אכולהו אבל אי מודו רבנן לר"א בקידושין דמספקא ליה לאביי מדקאמר בריש המגרש (שם דף פג: ושם) דאם איתא לר' אבא קשיא ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שבא ראובן וקדשה חוץ משמעון ובא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון [ונפלה לפני לוי אחיו] וצרת צרה נמי משכחת לה כגון שקדשה ראובן חוץ משני אחין וי"ל דלא קרינא לגביה אשת המת דבכבר נאסרה [עליו לפני קדושי אחים] משום אשת [אח] ולא חשיב ערוה במקום מצוה ומיהו אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בהמגרש (שם דף פג: ושם) ליתני הכא אשת ב' מתים כגון שבא ראובן וקדשה חוץ משמעון ולוי אחיו ובא שמעון וקדשה סתם ומת כו' או בענין שאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קדושין דף ס.) דאפילו הן ק' תופסין ומשכחת בהן נמי צרת צרה ומיהו בפ"ג (לקמן לא: ושם ד"ה מדרבנן) ובפ"ב (לקמן יח. ושם) משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן ושם אפרש ובירושלמי בריש המגרש פריך לה מתיב ר' חנינא בשם רבי פנחס ליתני ט"ז נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו (ג) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנשאה המת אין לה היתר להתייבם כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא בתורה שאסרה עליו אבל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ירצה יתירנה ליבם קודם שימות אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שביד המגרש להתירה[ז]: **דקתני** שש עריות חמורות מאלו כו'. ותימה דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתנייה ברישא וי"ל דקשיא ליה ללוי דה"ל למיתני ברישא ט"ז ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאתי כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי בפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: **לרבי** יהודה נמי משכחת לה דאי עבר ונסיב. תימה דבלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה (ד) שקידש ולא בעל דאפילו אביי דאמר בפרק בתרא דקידושין (דף עח.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אבל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יבעול ואפילו יהא מותר לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לבוא עליה וא"ת אפילו ע"י דאי היכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג.) דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כברייתא דהתם אלא כמתני' דפליג עלה ועוד דעל כרחך מתני' דהכא לא סברה בהא כרבי יהודה דהא קתני בפ"ב (לקמן דף כ.) איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חליצה נמי לא תיבעי וא"ת בחייבי לאוין דשאר מנלן דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מצוה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ

מתני'

מסורת הש"ס

א) לקמן יג., ב) [לקמן עח.], ג) [פסחים קה. מנחות נב.], ד) [גירסת הערוך בערך פתק פתקה], ה) [לעיל ט.], ו) בס"א: מאביו, ז) [וע"ע תוס' גיטין בד"ה אפילו לא],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מת נולד ויבם לר' כצ"ל ותיבת אלא נמחק: (ב) שם מותרת לזה לא משכחת לה ואי ב': (ג) תום' ד"ה לעולם וכו' אסרה עליו ברם הכא הוא: (ד) ד"ה לר' יהודה וכו' משכחת לה כגון שקידש:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' באחותא דהיתירא קמיירי באחותא דאיסורא לא קמיירי כצ"ל:

מוסף רש"י

שש עריות. יש שחמורות מאלו ומהו חומר שלהן שנשואות לאחרים, ואינן יכולין להנשא לאחיו מאביו, ואם מתו בעליהן שהן נכרים אבל זה צרותיהן מותרות להנשא לזה (לקמן יג.). אמו. אינה יכול להנשא לאחיו של זה מאביו שהרי היא לו אשת האב, וכן אשת האב ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו מאביו שהיו לו בנים ואשת אחי אביו, כולן אסורות לאחיו מאביו כשם שאסורות עליו, ואין בהן לד יבום על זה לעולם, ואם ניסאו לאחרים ולהם נשים אחרות ומתו, מותרות לינשא לזה, שאין צרת ערוה אסורה אלא כשנפלה ליבום עם הערוה פעם אחת, שכיון שפטרה לצרת ערוה עמדה עולמית באיסור אשת אח שיש לו בנים (שם).